

2014/0259(NLE)

27.5.2015

***

SUOSITUSLUONNOS

esityksestä neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden valtuuttamisesta ratifioimaan Euroopan unionin edun mukaisesti pakollista työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 1930 sopimuksen vuoden 2014 pöytäkirja sosiaalipolitiikkaan liittyvien kysymysten osalta (06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta

Esittelijä: Patrick Le Hyaric

Menettelyjen symbolit

- * Kuulemismenettely
- *** Hyväksyntämenettely
- ***I Tavallinen lainsäätämismenettely (ensimmäinen käsittely)
- ***II Tavallinen lainsäätämismenettely (toinen käsittely)
- ***III Tavallinen lainsäätämismenettely (kolmas käsittely)

(Menettely määräytyy säädösesityksessä ehdotetun oikeusperustan mukaan.)

SISÄLTÖ

Sivu

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI	5
LYHYET PERUSTELUT	6

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI

esityksestä neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden valtuuttamisesta ratifioimaan Euroopan unionin edun mukaisesti pakollista työtä koskevan Kansainvälisen työjärjestön vuoden 1930 sopimuksen vuoden 2014 pöytäkirja sosiaalipolitiikkaan liittyvien kysymysten osalta (06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

(Hyväksyntä)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon esityksen neuvoston päätökseksi (06732/2015),
  - ottaa huomioon neuvoston Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 153 artiklan 2 kohdan, 153 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan ja 218 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan a alakohdan v alakohdan ja 218 artiklan 8 kohdan mukaisesti esittämän hyväksyntää koskevan pyynnön (C8-0079/2015),
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 99 artiklan 1 kohdan ensimmäisen ja kolmannen alakohdan, 99 artiklan 2 kohdan ja 108 artiklan 7 kohdan,
  - ottaa huomioon työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan suosituksen (A8-0000/2015),
1. antaa hyväksyntänsä esitykselle neuvoston päätökseksi;
  2. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

LYHYET PERUSTELUT

Taustaa

Pakkotyö on ihmisoikeusloukkaus, ja se loukkaa miljoonien naisten, miesten, tyttöjen ja poikien ihmisarvoa.

Tämän hyväksikäyttömuodon voimakkain vastustus juontaa juurensa tärkeimpiin poliittisiin ja filosofisiin vapautusliikkeisiin. Taistelu, jolla ihmiset on haluttu vapauttaa poliittisen ja kulttuurisen hallinnan ja aineellisen riippuvuuden ketjusta, on aina kohdistunut orjatyöhön, joka tekee tyhjiksi mahdollisuudet muihin oikeuksiin.

Pakkotyö koskettaa 21. vuosituhannella kuitenkin 21:tä miljoonaa ihmistä. He ovat sellaisen hyväksikäyttöjärjestelmän uhreja, joka tuottaa vuosittain 150 miljardin dollarin suuriset tulot niille, jotka sitä organisoivat ja johtavat.

Perinteisten, fyysiseen tai aineelliseen pakkoon perustuvien hyväksikäytön muotojen rinnalle on syntynyt uusia varsinkin rikkaissa maissa ja joskus siitäkkin huolimatta, että niissä on vallalla oikeusvaltioperiaate. Ne ovat hienovaraisempia ja salakavalampia mutta aivan yhtä voimakkaita, ja ne perustuvat toivoon. Ne koskettavat miehiä, naisia ja lapsia, jotka haluavat parantaa elinolojaan ja jotka ovat heittäytyneet muutoksen tielle päästäkseen tavoitteeseensa.

Vaikka velkaorjuutta ei virallisesti enää ole, Euroopan unionissa 880 000 ihmistä ja koko Euroopassa 1,6 miljoonaa ihmistä kärsii näistä pakkotyön uusista muodoista. Miehiä ja naisia, joille on tarjottu työtä ulkomailta, jää työnantajien ansaan, siirtolaisia jää ihmissalakuljettajien ansaan ja juurettomuus asettaa lapsia haavoittuvaan asemaan.

Suojattomimmassa asemassa olevat ryhmät, naiset, lapset ja siirtolaiset, ovat niitä, joille lankeavat pahimmat työt ja olosuhteet: prostituutio, kerjääminen sekä raskaimmat ja alentavimmat työt. Tällaisen hyväksikäytön lisäksi he joutuvat kokemaan fyysistä väkivaltaa, jatkuvaa henkistä väkivaltaa, pelkoa ja eristämistä.

Näistä ihmiskaupan ja hyväksikäytön uusista muodoista, kuten vanhoistakin, on tehtävä loppu lainsäädännöllä ja sen noudattamisen varmistamiseksi toteutettavilla määrätietoisilla toimilla. Tämä Euroopan parlamentin työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan suositus koskee tätä pakkotyötä koskevan Kansainvälisen työjärjestön (ILO) vuoden 1930 sopimuksen vuoden 2014 pöytäkirjan tavoitetta.

Pöytäkirja

Pakkotyötä koskevan ILO:n vuoden 1930 sopimuksen vuoden 2014 pöytäkirja ajantasaistaa kyseistä sopimusta suomalla sille uusia välineitä pakkotyön torjumiseksi ja tekemällä sitä oikeudellisesti sitovan.

Pitäen lähtökohtana sitä, että pakkotyön konteksti ja muodot ovat muuttuneet, pöytäkirjassa pidetään välttämättöminä ennaltaehkäisy- ja suoja-toimenpiteitä, oikeussuojakeinoja, kuten korvauksia, sekä hyvitystä aineellisista ja fyysisistä vahingoista. Siinä vaaditaan myös

lisäämään jäsenvaltioiden voimavaroja ja niiden välistä yhteistyötä orjuuden nykyaikaisten muotojen torjumiseksi ja tunnustetaan niiden yhä kansainvälisempi luonne.

Pöytäkirjan määräykset vahvistavat kansainvälistä oikeudellista kehystä asettamalla velvoitteita, joiden avulla ehkäistään pakkotyötä ja tarjotaan pakkotyön uhreille suojelua ja mahdollisuus oikeussuojakeinoihin, kuten korvauksiin.

Pöytäkirjan 1 ja 6 artiklassa ILO:n jäsenvaltioita vaaditaan luomaan kansallinen politiikka ja toimintasuunnitelma pakkotyön tehokasta ja pitkäaikaista poistamista varten ja ryhtymään toimiin pöytäkirjan määräysten soveltamiseksi yhteistyössä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa.

Sen 2 artiklassa vahvistetaan seuraavat toimenpiteet, jotka ILO:n jäsenvaltioiden on toteutettava pakkotyön ehkäisemiseksi:

- etenkin erityisen suojattomiin ryhmiin sekä työnantajiin kohdistuva valistus ja tiedotus;
- sen varmistaminen, että pakkotyön torjumisen kannalta merkittävän lainsäädännön kattavuus ja täytäntöönpano koskevat kaikkia työntekijöitä ja talouden kaikkia aloja ja että työsuojelutarkastusyksiköitä vahvistetaan;
- ihmisten, erityisesti siirtotyöläisten, suojeleminen mahdollisilta väärinkäytöksiltä ja vilpiltä rekrytoinnissa ja työhönsijoituksessa;
- asianmukaisen huolellisuuden (due diligence) tukeminen sekä julkisen että yksityisen sektorin toiminnassa; ja
- pakkotyöhön joutumisen riskiä pahentaviin perimmäisiin syihin puuttuminen.

Pöytäkirjan 3 artiklassa määrätään, että pakkotyön uhrien tunnistamiseksi, vapauttamiseksi, suojelemiseksi, toipumisen edistämiseksi ja kuntouttamiseksi on ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin ja että myös muuta apua ja tukea on tarjottava.

Pöytäkirjan 4 artiklassa ILO:n jäsenvaltioita vaaditaan varmistamaan, että kaikilla uhreilla on mahdollisuus oikeussuojakeinoihin, kuten korvauksiin, ja että toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus olla syyttämättä uhreja laittomasta toiminnasta, johon heidät on pakotettu.

Lisäksi 5 artiklassa määrätään kansainvälisestä yhteistyöstä pakkotyön torjumiseksi ja poistamiseksi ja 7 artiklalla yleissopimuksesta poistetaan siirtymämääräykset.

Johdonmukaisuus suhteessa EU:n politiikkaan ja tavoitteisiin

EU on sisällyttänyt primaarioikeuteensa pakkotyön kiellon mukaillen Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa¹ työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevaa yhteisön peruskirjaa sekä Euroopan neuvoston laatimaa Euroopan sosiaalista peruskirjaa.

Vaikkei EU ole vielä liittynyt yleissopimukseen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi, Euroopan unionin tuomioistuim on jo viitannut sen tekstiin, jonka 4 artiklassa kielletään orjuus ja pakkotyö.

---

¹ SEUT, X osasto – Sosiaalipolitiikka.

EU:n politiikassa on näin ollen puolustettava ihmisoikeuksia sekä ihmisarvoista työtä ja edistettävä niitä ja sen avulla on pyrittävä lopettamaan ihmiskauppa unionin rajojen sisä- ja ulkopuolella.

Esittelijän kanta

Työelämän oikeudet ovat olennainen osa ihmisarvoista työtä ja muodostavat tärkeimmän välineen työn muodossa tapahtuvan hyväksikäytön torjumiseksi. Näin ollen näiden oikeuksien kaikenlainen rikkominen, niiden kiertäminen muiden politiikkojen, kuten vapaan liikkuvuuden, avulla, tai poliittinen painostus työelämän oikeuksien uudistamiseksi tarkoituksena löyhentää alkuperäisiä normeja on vastoin ihmisarvoista työtä koskevien standardien mahdollisimman laajaa soveltamista.

Tapa, jolla työntekijöiden lähettämisestä annettua direktiiviä sovelletaan, onkin huolestuttava, koska se voi käytännössä luoda oikeudellisen tyhjiön ja koska sen myötä yritykset voivat ummistaa silmänsä voimassa olevien sääntöjen, vähimmäisnormien ja käytäntöjen rikkomiselta ja alihankintaketjun kautta jopa kannustaa rikkomaan niitä. Koska kansalliset työsuojelutarkastajat eivät pysty käsittelemään asianmukaisesti tämän direktiivin piiriin kuuluvia kansainvälisiä tapauksia, kaikenlaiset väärinkäytökset, myös pakkotyö, ovat mahdollisia. Pöytäkirjan 2 artiklassa kuitenkin kehoitetaan vahvistamaan työsuojelutarkastusyksiköitä, jotta työlaainsäädännön noudattaminen voitaisiin varmistaa.

Pöytäkirjassa vaaditaan hallituksia toteuttamaan toimenpiteitä työntekijöiden ja erityisesti siirtotyöläisten suojelemiseksi paremmin mahdollisilta väärinkäytöksiltä ja vilpiltä rekrytoinnissa. Tätä ei voida toteuttaa riittävällä tavalla ilman niiden välineiden todellista vahvistamista, joilla varmistetaan työlaainsäädännön noudattaminen, ja ilman sitä, että todetaan selvästi ja yksiselitteisesti, että työlaainsäädäntö – kuten myös oikeus työtaisteluun – menee vapaan liikkuvuuden ja kilpailuoikeuden edelle. Tämän sopimuksen ratifioinnin yhteydessä olisi näin ollen pohdittava unionin politiikkojen vaikutusta työlaainsäädäntöön.

Kyseisessä pöytäkirjassa esitetty toinen näkökulma ihmisten suojelemiseen pakkotyöltä liittyy ehkäisemiseen ja korvauksiin.

Ehkäisy ei voi olla tehokasta ilman laittomien maahanmuuttajien esittämistä myönteisemmässä valossa ja heidän inhimillistä kohteluaan. Siirtolaiset ja varsinkin siirtolaisnaiset ovat usein pakkotyön ensimmäisiä uhreja, ja heidän oikeudellisen asemansa kiristäminen siinä tapauksessa, etteivät he oleskele kohdemaassa laillisesti, tai seuraamusten langettaminen sen toiminnan johdosta, johon heidät pakotetaan (pakkotyön avulla hankituista 150 miljardin dollarin voitoista kaksi kolmasosaa saadaan seksuaalisesta hyväksikäytöstä), estää heitä hakeutumasta niiden oikeudellisten rakenteiden piiriin, joissa he voisivat hakea itselleen oikeutta.

Nämä henkilöt on näin ollen autettava pois eristyksistä, johon heidän hyväksikäyttäjensä sekä laittomaan maahanmuuttoon liian ankarasti suhtautuvat oikeudelliset järjestelmät heidät pakottavat.

Euroopan unionissa olisi toden teolla pohdittava niitä ILO:n viimeisimmässä pakkotyötä koskevassa raportissa¹ määriteltyjä riskitekijöitä, jotka aiheuttavat ihmisten joutumisen pakkotyöhön ja joita ovat tulojen väheneminen ja köyhyys, koulutuksen puutteeseen ja lukutaidottomuuteen liittyvä haavoittuvuus ja suojattomassa asemassa olevat ryhmät (naiset, lapset, siirtolaiset). Köyhyyden torjuntaa koskevassa EU:n strategiassa olisi mentävä paljon kansallisten toimien koordinoitua pidemmälle. Siinä olisi asetettava sitovia köyhyyden vähentämistä koskevia tavoitteita, ja siihen olisi sisällytettävä pöytäkirjan johdanto-osa, jonka mukaan pakkotyö myötävaikuttaa köyhyyden jatkumiseen ja on esteenä ihmisarvoisen työn järjestämisestä kaikille koskevan tavoitteen toteutumiselle.

Vahinkojen hyvittämisestä on vastuussa työnantaja, mutta vastuun siitä olisi katsottava kuuluvan myös toimeksiantajalle, jotta vältetään vastuun hälveneminen alihankintaketjun suojissa.

Lopuksi todettakoon, ettei EU voi olla edistyksellinen voima, jos se ajaa edistystä vain rajojensa sisällä ja asettaa sen alisteiseksi kansainväliselle kilpailulle. EU:n on oltava ulko- ja kauppapolitiikassaan huomattavasti päättäväisempi yhteyksissään sellaisiin kolmansiin maihin, jotka rikkovat ILO:n vuoden 1930 sopimusta ja sen vuoden 2014 pöytäkirjaa.

Euroopassa eristyksissä pidettävän ja hyväksikäytettävän filippiiniläisen kotiapulaisen sekä stadioneita Qatarin maailmanmestaruuskisoja varten rakentavien työläisten tapauksessa – unohtamatta myöskään lapsityön surullista todellisuutta sekä seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä – ovat kyseessä sama logiikka ja samat rikollisverkostot, eikä niitä voida hyväksyä.

Esittelijä ehdottaa näin ollen, että parlamentti antaa hyväksyntänsä esitykselle neuvoston päätökseksi.

---

¹ "Profits and Poverty: The Economics of Forced Labour".